

PLF-mytt

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

I år firar vi 25-årsjubileum

Den 25 april 1987 började medlems-teckningen i PLF vid ett öppet hus, och antalet medlemmar steg snabbt till över 80. I dag är vår släktforskarförening en av landets största med ca 1 600 medlemmar.

Arbetet med databasen satte omedelbart i gång och intresserade medlemmar tilldelade

des socknar, där de fick överföra kyrkböckernas svårtillgängliga uppgifter till en lättillgänglig databas. Satsningen på databasen visade sig vara lyckosam.

Den 21 april firar vi vårt 25-årsjubileum på Forum. Välkommen med din anmälan! Se ytterligare information på sidan 4.

PLF:s första styrelse

Den 21 mars 1987 bildades PLF, och då utsågs också den första styrelsen, som presenteras här. I dag har antalet ledamöter stigit till tolv.

Gunnar Källenius

1915 - 2009

Initiativtagare till föreningen och verksam som ordförande under olika perioder fram till 2002. Idérik inspiratör och flitig skribent i PLF-nytt.

Sam Blixt

Databasens upphovsman. Initiativtagare till föreningen och verksam i styrelsen under alla år.

Britt Maria Ekstrand

Ansvarig för mailfrågor, dataansvarig och specialist på sökning i olika databaser. Verksam i styrelsen under alla år.

Barbro Sander

Vice ordförande fram till 2001, då hon under ett år var PLF:s ordförande.

Birgitta Drehmer

Kassör och sekreterare under olika perioder fram till 2002.

Kallelse

PLF i Oskarshamn håller Årsmöte

i våra lokaler på Kyrkogårdsgatan 11
lördagen den 18 februari klockan 14.00

Mötesförhandlingar

Föreningen bjuder på kaffe

Efter mötesförhandlingarna berättar Anders Berg
om hur man forskar om sjöfolk under rubriken

Lokalhistoria från segelsjöfartens dagar

Välkomna Styrelsen

PLF:s styrelse och uppdrag under verksamhetsåret 2012/2013

Namn	Uppdrag	Telefon	E-post
Sam Blixt	ordförande, dataansv.	0491 - 151 28	sam.blixt@telia.com
Anders Thunberg	v. ordf, redaktör	0491 - 76 64 11	anders.0491766411@telia.com
Leif Rydström	sekreterare	0499 - 131 88	leif.rm@telia.com
Edith Carlsson	v. sekr., ansv. brevfr.	0491 - 930 14	elga@telia.com
Anders Rotviker	kassör	0491 - 620 11	anders.rotviker@telia.com
John-Olof Dillström	v. kassör	0491 - 919 22	j-o.d@hotmail.com
Britt Maria Ekstrand	ansv. mailfrågor, dataansv.	0491 - 186 55	bm.ekstrand@telia.com
Birgitta Dahleman	biblioteksansvarig	0491 - 181 01	b.dahleman@hotmail.com
Gunnar Håkansson	styrelseledamot	0491 - 175 83	gunnar.hakansson@telia.com
Ingvar Andersson	suppleant	0491 - 183 59	tw975@telia.com
Ulf Waltersson	suppleant	0490 - 720 68	ulf@waltersson.com
Sven-Åke Fogelqvist	suppleant	0491 - 154 93	
Ingvar Karlsson	valberedning	0491 - 180 22	ikn@telia.com
Bernt Johansson	valberedning	0491 - 333 65	bejo2@tele2.se
Christina Dannesäter	valberedning	0491 - 240 47	christina.dannesater@hogsby.net
Morgan Corneteg	hemsida och CD-skivor	0491 - 774 38	morgan.corneteg@telia.com

PLF-nytt, medlemstidning för Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum, Oskarshamn.

Utkommer fyra gånger per år. Upplaga 1 900 exemplar.

Manus till artiklar och andra skriftliga bidrag sändes till

PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

eller **E-postadress: anders.0491766411@telia.com**

PLF har också en hemsida **www.plfoskarshamn.se**

Bidrag kan också sändas till e-postadress: **info@plfoskarshamn.se**

Utdrag ur artiklar får göras med angivande av källa och författare.

PLF-nytt nr 101 utkommer den 11 april

I redaktionen: Anders Thunberg (ansvarig utgivare). Övriga styrelsemedlemmar deltar i det redaktionella arbetet.

Verksamhetsberättelse för PLF, Oskarshamn, 2011

Föreningens styrelse

Sam Blixt, ordförande, dataansvarig
Anders Thunberg, v. ordf., redaktör
Leif Rydström, sekreterare
Edith Carlsson, v. sekr., ansv. brevfrågor
Anders Rotvikar, kassör
John-Olof Dillström, v. kassör
Britt Maria Ekstrand, ansv. mailfrågor mm
Birgitta Dahleman, suppl. biblioteksansvarig
Gunnar Håkansson, styrelseledamot
Ingvar Andersson, suppleant
Ulf Waltersson, suppleant
Sven-Åke Fogelqvist, suppleant

Revisorer

Siv Larsson, sammankallande
Per-Gunnar Jörke
Bernt Johansson, suppleant

Valberedning

Ingvar Karlsson
Bernt Johansson
Christina Dannesäter

Styrelsemöten

Styrelsen har haft fem ordinarie protokollförda styrelsemöten och sex inofficiella icke protokollförda s k arbetsmöten

Allmänna möten

20110219 - Årsmöte

för första gången i PLF-lokalen på Kyrkogårdsgatan 11.

Efter mötet berättade och visade antikvarie Magdalena Jonsson bilder från kyrkogårdarna i Oskarshamns kommun.

20110507 - Föreningsmöte

i PLF-lokalen, Kyrkogårdsgatan 11.
Anders Thunberg berättade och visade bilder från sin resa till Peru.

20110910 - Föreningsmöte

i Fridhems skolmuseum, Ishult.
Efter detta blev det guidning av Eva Tingström på Fridhems Skolmuseum och Hans Nilsson och Rejn Westerblom på Ishults Tingshus.

2011119 - Föreningsmöte

i PLF-lokalen på Kyrkogårdsgatan 11.
Efter mötet föreläste Peter Danielsson om Kalmar-kriget med avseende på Aspelands, Sevede och

Tunaläns härader.

Släktforskningens dag 19 mars

ägde för andra gången rum i våra lokaler på Kyrkogårdsgatan 11, där ett stort antal besökte oss, det resulterade i både nya medlemmar och flera sålda CD-skivor.

Släktforskardagarna för 2011

ägde rum i Norrköping den 26-28/ augusti, där vi var representerade både på ordförande-konferensen, redaktörskonferensen samt på riksstämman. Dessutom både demonstrerade och sålde vi CD-skivor mm.

Kulturnatten den 11 november

ägde för andra året i rad rum i våra egna lokaler på Kyrkogårdsgatan 11, med en jämn ström av intresserade med flera ny medlemmar och sålda CD-skivor som resultat.

Övriga framträdanden under året

Rotary Hotell Post, Oskarshamn 28/1,
Vasaorden of America, Logen, Oskarshamn, 19/2,
KLGFs möte på Högalid, Kalmar 26/3,
Hornmarken, Horn, 9/7, Reumatikerföreningen,
Folkets Park, Oskarshamn, 13/9, Möjligheternas Rum, Forum, Oskarshamn, 21/9, Kommunals Pensionärsförening, Biblioteket, Oskarshamn, 26/9, Församlingshemmet, Korsberga, 4/10,
Vuxenskolan, Mönsterås, 6, 13 och 20 oktober,
Bondens Torg, Virserum, 16 oktober

Måndagskvällarna

Under 24 måndagskvällar har våra medlemmar kunnat besöka våra lokaler för att söka i olika databaser och få hjälp med sina problem med släktforskningen.

Tisdagsgruppen

under ledning av Britt Maria Ekstrand arbetar med rättning och registrering för PLFs CD-skivor.

Onsdagsgruppen

under ledning av Sam Blixt arbetar med rättning och registrering för PLFs CD-skivor.

PLFs hemsida

Vi har under året köpt en ny hemsida av Firma Daniel Berg, Vimmerby. Denna ger möjlighet för medlemmar i framförallt andra länder att bli medlemmar och köpa CD-skivor via Webbshop.
Ansvarig för hemsidan: Morgan Corneteg

CD-ansvariga

Ansvarig för produktionen av CD-skivor är Morgan Corneteg, medan Britt Maria Ekstrand svarar för utskick och statistik.

Prova på släktforskning

Den 12 startade en 'Prova på'-kurs i släktforskning för 65+ under ledning av Birgitta Dahleman, Britt Maria Ekstrand och Gunnar Håkansson.

PLF-lokalen

Vår lokal finns på Kyrkogårdsgatan 11, Oskarshamn, där vi har de flesta hjälpmedel som behövs för släktforskning.

Databasen

är vår största tillgång för släktforskning och underlag för produktion av CD-skivor. Under året har antalet församlingar ökat med 45 från 345 till 390 och antalet poster i databasen har ökat med cirka 700 000 till över 4 700 000. Vi har under året sålt 300 CD-skivor.

Sam Blixt

Glöm inte!

att skriva ditt namn,
när du betalar medlemsavgiften.

PLFs 25-årsjubileum den 21 april 2012

Samling i Forum, Oskarshamn kl 14.30. Mingel och välkomstdrink.

Ted Rosvall håller två föredrag:

1. Ätten Bernadotte genom 200 år. 2. Hur jag fann min ryska släkt.

Toastmaster är Anders Berg,

Smäländsk buffe kl 17.00, 250 kronor.

Anmälan senast den 15 april.

Detta gäller även släktforskarförbundet,
andra förbund, föreningar med flera.

Frågor och anmälan kan ske på e-post: plf25oskarshamn@telia.com
på telefon till Sam Blixt, 0491-151 28 eller skicka SMS 070-341 08 61.

Släktforskningens dag 17/3 - 2012

Släktforskningens dag inträffar varje år den tredje lördagen i mars. På denna dag håller bland annat släktforskarföreningar, hembygdsföreningar och bibliotek öppet hus och andra aktiviteter för släktforskningsintresserade.

Välkommen till Släktforskningens dag
lördagen den 17 mars kl. 10.00 - 17.00
i vår Arbetsstuga på Kyrkogårdsgatan 11

PLF

Det är sammanhangen som ger oss historien

Råd och rön för PLF-brukare

Av Lars Alldén

Vi som släktforskar har alltid tyckt om att snabbt kunna ta fram uppgifter om våra anor. Nu när så många tar del i denna folkrörelse och så många personuppgifter finns i släktutredningar, databaser och lokalhistorisk litteratur, blir allt mycket lättare. Knappast någon behöver åka till arkiven och slå i gamla längder längre. Det kan göras hemma vid datorn, på internet och med hjälp av CD-skivor. Vi som forskar på Östra Småland och Öland är lyckligt lottade som har PLF:s databas och CD-skivor.

Det blir lätt fel

Just uppgifternas lättillgänglighet och de snabba sökmöjligheterna rymmer risker för att göra antavlor och släkttabeller med fel. Det kan bli felkonstruktioner som aldrig funnits i verkligheten. Själva jagandet efter att snabbt kunna skriva in nya individer flera generationer bakåt är inte riskfritt. För många år sedan upptäckte Sam Blixt och jag att vi hade en gemensam anmoder i Annika Jonsdotter f 1730. Vi skulle just fira vår nyfunna släktrelation då vi kom att tänka på att hon kunde ju inte få barn både i mars och september. Vi var släkt ett par minuter bara.

Kolla geografin, använd karta!

Visst fanns det långväga vandringar också innan järnvägar och ångbåtsförbindelser. Man kan ibland se sådana långvandrare i bouppteckningar. Det kan t ex stå att han flyttat till Norrland, till Vasa, Finland eller att hon sedan länge har vistats i Köpenhamn och inte hört av sig. Högreståndspersoner, soldater, officerare och präster plus hantverksspecialister inom glas, järn och papper flyttade ofta långt. Pigor, drängar, torpare, bönder, änkor och hantverkare på landet gjorde inte det. Googla inte detaljkartor, ta i stället fram kartor i 1:100 000 eller 1:50 000 och räkna efter hur lång tid det tog att förflytta sig med häst eller till fots från t ex Korsberga till Ålem. Ska man verkligen tro att bonddrängen friade så långt hemifrån? Se upp med S och N, Norra Skärshult och Södra Skärshult är inte precis nästgårds. Det kan finnas samma ortnamn till och med inom samma socken. Så skriv av ortnamnet som det stavades t ex i husförhörlängden och anteckna vilken läsrote det ingick i. Standardisera kan du göra sen.

Vad göra med alla Nils och Stina?

Det finns en annan fara som förstärks av att det tidiga 1800-talet och 1700-talet använde färre förnamn och därmed gav upphov till ett begränsat antal patrony-

mika (fadersnamn). Under 1800-talets andra hälft blev kyrkans folkbokförningsuppdrag viktigare och genomfördes med större noggrannhet. T ex angavs ofta bägge föräldrarnas födelsedatum i födelsenotisen och de ofta slumpartade åldersuppgifterna om modern försvann. Dessutom fick nu barnen ofta flera förnamn och släktnamn blev mer vanligt.

Tidigare fanns det gott om Nils och Sven, Johan och Lars, Per och Anders, Olof och Karl. Det var Kajsa och Maja, Lisa och Stina, Karin, Anna och Johanna i varenda by. Om så fadern också hade ett vanligt namn, fanns det otroligt många med samma för- och efternamn. Ett ex: På 1800-talet dog det 39 Nils Nilsson i Döderhult och 32 i Högsby. I området som täcks av PLF-skiva nr 2 fanns det 1820-1829 hela 53 Nils Nilsson som gifte sig bara detta decennium. Under 1800-talet var det 40 Nils Nilsson som gifte sig i Fliseryd.

Statistiskt sett kommer 95 % eller mer av människorna i Sverige från de djupa leden, och hur ska man nu hitta rätt i dessa armeer av folk med likartade namn?

Sök människors kontext!

Jo, man skall alltid se efter människors kontext, det vill säga ort, socken, hushåll och familj. Även om det inte finns husförhörlängder finns det många "kontextuella data" att beakta. I dopboken, begravningsboken och vigsellängden förstås, men äldre tider måste man gå till annat material i form av fastighetsköp, bouppteckningar, generalmönsterrullor, skatter, mantal, rättstvister och domböcker. Inte minst dopvittnena kan leda till att man hittar föräldrarnas syskon och därmed koppla i hop familjer ännu en generation tillbaka.

Ett fall från Fliseryd och Mönsterås

För att åskådliggöra hur man kan gå till väga, ska jag använda en fråga om Fliseryd som Christina Wikholm ställt på Anbytarforum. Vi får veta att dopboken anger Maria Larsdotter som mor till Cajsa Jonsdotter f 27/7 1776 i Fliseryd och att Maria då var 28 år. Det finns en Maria Larsdotter född 8/9 1747 i Fliseryd. Hennes far var sold. Lars Jonsson, moderns namn har ej angivits. Hur kan vi veta att detta är den Maria vi söker, och hur hittar vi hennes föräldrar?

På PLF-skivan (nr. 2 i detta fall) söker jag först på Födda och skriver "Ma" som barnets namn, för det ger både Maja, Maria och Marje. Faderns förnamn är "Lars", "Fliseryd" anges som födelseförsamling och vi skriver bara "174" på födelsedatum. Det ger alla "Ma"

med fadern "Lars" i "Fliseryd" födda 1740-49, det vill säga tre personer. Uppgifter om moderns ålder är inte alltid att lita på. Dessa tre var födda 1746-48 och bör tittas på:

- Maria f 18/11 1746 i Gubbemåla. Far Lars Johansson, mor Annika Persdotter.
- Maria f 8/9 1747 i Boda. Far Lars Jonsson, ingen uppgift om mors namn.
- Maja f 24/6 1748 i Släthultemåla. Far Lars Olsson, mor Elin Månsdotter.

Om vi bara hade detta, fick vi leta på alla tre, men Christina Wikholm hade valt Maria i Boda och vi följer nu det spåret. Vi vill se om Lars Jonsson i Boda får flera barn. Vi skriver bara "Lars" som faderns förnamn och utelämnar efternamnet, därför att denna Lars kallas soldat och kan ha använt ett soldatnamn i stället för ett patronymikon. Socken "Fliseryd", födelseort "Boda". Vi söker på "174" först och "175" sedan. Han kan tänkas ha blivit far på 1760-talet också, men vi väntar med det. Förutom Maria får vi upp tre barn:

- Jonas f 16/12 1745 Far Lars Jonsson, mor Lena Jonsdotter.
- Brita f 7/11 1749. Far Lars Jönsson, mor ej angiven
- Nils f 25/10 1751. Far Lars Jonsson, mor ej angiven.

Det fanns alltså inget soldatnamn i detta fall, och en Lars Nilsson i Boda kan vi bortse från. Dessutom har vi fått ett namn på modern. Dags att söka deras giftermål. Jons son kan skrivas på olika sätt, därför söker vi bara "Lars J" som brudgum och "174", först i "Fliseryd", därefter "Döderhult" och så "Mönsterås". "J" därför att han förutom Jonsson kan tänkas kallas Joensson, Jönsson, Jaensson, Jonasson eller Johansson. Jag skriver inte in "Boda" för han kan ha flyttat dit efter vigseln. Jag drar fördel av lokalkännedom och vet att Boda ligger nära Döderhults och Mönsterås socknar, längst öster i Fliseryds socken. Annars är en karta bra. Nu får vi fram tre brudpar:

- Lars Jonsson, båtsman och Ingeborg Nilsson, piga, vigda 25/12 1744 i Fliseryd (inga orter angivna)
- Lars Jönsson, Gökshult, och Sara Larsdotter, piga i Skrika, vigda 18/10 1743 i Fliseryd
- Lars Jonsson, dräng i Bo, och Lena Jonsdotter, piga Långhult, vigda 30/10 1744 i Mönsterås.

Jonas Larsson f 1745 i Boda har Lena Jonsdotter som mor, så därför går vi på det spåret och söker på barn av "Lars J" och "Lena J" f "17" utan att ange socken. Vi får ett unikt träff. Det finns inte andra Lars J och Lena J som fick barn inom PLF-skivans område under hela 1700-talet. Om man har bäge föräldrarnas

namn, begränsas påtagligt antalet träff, alltså blir det säkrare. Det ger 6 barn, alla födda i Långhult, Mönsterås:

- Elisabeth f 8/9 1753
- Jonas f 22/3 1756
- Nils f 4/7 1758
- Caisa f 24/10 1760
- Anna Lena f 26/1 1763
- Stina Caisa f 12/12 1765.

Med de fyra barnen födda i Boda blev alltså Lena Jonsdotter mor till tio barn. Det första föddes när hon var 26, det sista fick hon 46 år gammal. Men här är det något som inte stämmer, kan de haft två Jonas, två Nils och två Cajsas? Vi får leta efter döda barn. Då skriver vi bara barnets förnamn därför att många präster skrev endast förnamnen på avlidna barn och angav i annan form vem som var anförvant, i regeln då fadern. Vi försöker först Fliseryd "174" och "175" utan att få något resultat. Sedan tar vi alla barn som Lars fick i Mönsterås och kollar mot begravningslängden där 1750-1769. Då hittar vi de två första Nils och Jonas. Nils f 1751 dog den 13/10 1752 av kopporna, brodern Jonas f 1745 tre veckor senare, den 5/11 1752 av samma sjukdom. Jag har inte hittat att någon av döttrarna dog som barn.

Nu vill vi se när Lars och Lena dog, och Lars Jonsson dog 11/3 1773 i Långhult av pleuresie, 54 år och 10 månader gammal, alltså f ca 1718. Lena Jonsdotter dog där 30/7 1785 av "hetsig feber" 61 år gammal och bör således vara född ca 1724. Jag hittar ingen av dem i dopboken.

Om vi återvänder till Maria Larsdotter f 1747, vet vi bara att fadern var Lars Jonsson. Hur kan vi bli säkrare på att detta är hennes föräldrar? Jag ville ha letat efter bouppteckningar i Stranda härad och sett om Maria var med bland arvingarna efter Lars och Lena. Men jag hittade en genväg. När Maria Larsdotter gifte sig 21/10 1768 i Mönsterås, angavs att hon bodde i Långhult! Hennes make är Jonas Gabrielsson i Kvarntorp, Fliseryd. Så nog har vi kommit rätt, men genvägen genom Marias vigselnotis kunde ha gett ett snabbare resultat.

Släkthistoria en miljöfråga

Nu slutar vi med exemplet, men visst vore det intressant att plocka fram vem Marias syskon gifte sig med, om några av hennes barn hade Långhultsbor som faddrar, om den Jon Jonsson som dog i Långhult 1727 var Lena Jonsdotters far osv. Jag tror detta räcker för att visa hur man kan plocka i hop individers kontext även före husförens dagar.

Visst tar det tid, men du får också en underbar *bonus*. Nu beskriver du inte bara individer lösryckta från deras sociala sammanhang. Det är rätt banalt att påstå att även mormors far kunde ha syskon, farbröder och mostrar. Men om du tar till vara de kontextuella uppgifter du hittar, så kan du berätta vad storasyster hette, var farbror Nils bodde och att moster Anna varit gift två gånger, att mormors farbror var fadder vid hennes dop, att moster Annas andre make bodde i granngården som inhyses änklings efter hennes död. Du kan dokumentera att farmors mor kom som piga till bondgården, där hennes storasyster redan hade tjänat. Säkert inte fel att tro hon rekommenderade sin lillasyster för pigttjänsten. Du kan se att farmors mor och far träffade varandra på bondgården vintern 1842 då bägge

tjänade där, och att torpet de flyttade till tillhörde husbonden i byn. Med lite tur kan du även för 1700-talet rekonstruera dina anors *familiära, ekonomiska, geografiska och sociala kontexter*.

Var glad att du lever i ett land som inte bara minns sina kungar, sin Linné, Swedenborg och Bellman. I detta land hittar du personuppgifter om kökspigor, båtsmän, salpetersjudare, soldatänkor, kokerskor, pappers-gesäller, bönder och torpare som var samtida med 1700-talets storheter. Du vill ju inte bara göra en årstals- och namntabell, du vill väl hitta och berätta dina anors historia? Detta rikhaltiga arkiv- och kulturav, bland de bästa i världen, ligger och väntar på dig!

TIDSPLAN FÖR 2012

År	Vecka	Dag	Tid	Verksamhet	Lokal
2012	7	18/2	14.00	Årsmöte	Kyrkogårdsgatan
	13	28/3		Styrelsemöte	”-
	15	11/4		PLF-nytt nr 101	”-
	16	21/4	16.00	25-årsjubileum	Forum
	18	5/5	14.00	Föreningsmöte	Kyrkogårdsgatan
	30	25/7	18.00	Styrelsemöte	”-
	33	15/8		PLF-nytt nr 102	”-
	36	8/9	14.00	Föreningsmöte	”-
	41	10/10	18.00	Styrelsemöte	”-
	43	24/10		PLF-nytt nr 103	”-
	46	17/11	14.00	Föreningsmöte	”-
2013	2	9/1	18.00	Styrelsemöte	”-
	4	23/1		PLF-nytt nr 104	”-
	7	16/2	14.00	Årsmöte	”-

Arbetsmöten den 1/2, 7/3, 4/4, 2/5, 13/6, 4/7, 1/8, 5/9, 3/10, 7/11, 5/12.

Släktforskningens dag lördagen den 17 mars klockan 10.00-17.00 i Arbetsstugan

Släktforskardagar i Gävle den 24-26 augusti

Adressändringar

skickas till Sam Blixt

E-post: sam.blixt@telia.com eller Telefon: 0491 - 151 28

Kalmarkriget, fortsättning

Här fortsätter Anders Rotviker sin skildring av Kalmarkriget

Den 15 juni befallde den svenske kungen att översten Jesper Andersson Cruus gemensamt med Bååt skulle samla Smålands krigsfolk och uppbådad allmoge från Handbörds och närliggande härader till Högsby, för att där anlägga ett fästverk. Bakom den upprivna Tingebro hade ett mindre fästverk anlagts och en stor förhuggning hade gjorts på en höjd norr om kyrkan, som troligen var Frövi kullar och höjdsträckningen mot Hanåsa, då vägen mot Målilla vid denna tid gick förbi Frövi över Valåkra och Tillingeberg. Det danska anfallet kom överraskande, då deras rytteri vadade ostört över ån, angrep fältverket och drev försvararna på flykten. Svenskarna led stora förluster i fångar och Cruus med sin styrka kom med knapp nöd undan till sitt läger bakom bråtarna. Kyrkan plundrades och begagnades som stall och logement.

I Staby och Högsby kvarlåg danskarna några dagar medan livsmedel hämtades från förråden vid Ålem. Tiden begagnades till att återställa bron och uppföra en skans söder om ån till trygghet av passet och ett eventuellt återtåg. Det svenska fästverket på norra sidan raserades. Framför Rantzaus antåg från Ålem hade allmogen flytt från hus och hem och samlat sig i skogarna. Danskarna hade ont om proviant och medan man väntade på trossen, gav sig de hungriga danska trupperna ut på oordnade plundringståg i omnejden utan befälets samtycke.

Sedan proviant framförts uppbröt Rantzau från Högsby den 2 juli med en förtrupp av rytteri och 1000 musketerare. En mindre besättning kvarlämnades i Staby nyuppförda skans. Förhuggningen norr om Högsby kringgicks av förtruppen, varför Cruus drog sig tillbaka mot Mörlunda. Huvudstyrkan öppnade väg för fältstycken och tross genom förhuggningen, varpå marschen fortsattes. När de gick in i de stora skogarna utsattes danskarna för det ena anfallet efter det andra av bönder som kände varje stig i området. Många bråtar och förhuggningar måste övervinnas och vid varje tillfälle förlorade Rantzau folk. Bönderna hade bränt sina hus och rivit alla broar. Det var mycket segt för danskarna att ta sig fram. De fyra milen mellan Högsby och Målilla tog hela fyra dagar, dit de anlände den 5 juli.

Danskarna kom fram till Vimmerby den 6 juli, men Rantzaus förhoppning att där finna förråd till sina truppers förplägnad sveks. Invånarna hade dragit till skogs med allt de kunde föra med sig. Den danska hären

slog läger i den öde staden i väntan på undsättning med förnödenheter, som en dansk transportflotta hade landsatt i Västervik. Men danskarna hade underskattat svårigheterna på denna väg, som ledde från Västervik till Vimmerby. Den var oframkomlig med vagn och Per Hammarskjölds bondeuppbåd bjöd sådant motstånd och oroade den danska transportkolonnen med så täta överfall och bakhåll, att det endast var obetydliga förråd, som slutligen nådde fram till Vimmerby. Rantzau ställde då sitt hopp till att över Kisa kunna slå sig fram till Östergötlands bördigare bygder, men där möttes han av ett annat svenskt uppbåd under Måns Hemmingsson, som visserligen under oavlatligt motstånd vek för övermakten, men slutligen utmattade denne så, att Rantzau måste ta till återtåg med en här i upplösningstillstånd, vilken varefter ytterligare decimerades av förföljande smålandsbönder, som ville taga hämnd för sina brända gårdar och byar.

På hösten 1611 förlades ett kompani irländska legosoldater i Västervik för att skydda staden mot överrumpling. Borgarna klagade emellertid över att det var för dyrt att hålla dessa med kvarter och förplägnad, så de tiggde och bad att bli befriade. Den unge kungen gav efter för deras böner och den 11 juni avtågade knektarna till Jönköping. Blott några dagar senare landsatte en dansk transportflotta en fana knektar, som till sin förvåning kunde besätta Stegeholm utan att möta något motstånd och strax började de plundra den brådstörtat utrymda staden. När borgarna kommit underfund med hur fåtaliga de landsatta knektarna var, så samlade de sig till ett försök att omringa dem, medan de var upptagna av plundring. Härvid utspann sig en kort strid, varvid elden kom lös och hela staden brann ner.

Allmogen uppbådades, att med stöd av en liten styrka yrkestrupper, driva danskarna från Stegeholm, men den bristande disciplinen gjorde sig åter gällande och ingenting blev uträttat. Den danska transportflottan kunde avsegla oantastad. Först sedan den krigserfarna Per Michelsson Hammarskjöld hade tagit befälet och samlat folk till en regelrätt belägring, fann danskarna det rådligast att också överge slottet. För att se till att det inte fanns några fiender kvar på Stegeholm, efter deras avtågande, satte de svenska bönderna eld på slottet, som blev nerbränt och totalförstört. Inte bara Västervik hade lidit av kriget, utan hela Tjust och Tuna län och runt om i bygden syntes rester av nedbrända gårdar.

Under tiden hade Gustav II Adolf, som befann sig i Jönköping med den svenska huvudhären, fått reda på vad som hänt i Högsby och att danskarna mer eller mindre var på reträtt. Han gav sig skyndsamt av mot sydost via Eksjö och Vetlanda till Målilla för att skära av det danska återtåget. Den 16 juli stötte den svenska förtruppen på en mindre dansk trupp vid Kungsbro i Järeda, där 35 danskar blev dräpta och 37 tillfångatagna, som genast tog tjänst hos svenskarna. Kungen hade tänkt sig att hinna före danskarna, som kom från Vimmerby, till Målilla och angripa dem där. Gustav Adolf fortsatte den 17 juli genom Målilla och där Vetlandavägen möter vägen från Vimmerby, sammandrabbar de med två av fiendens fanor. Efter en strid på Hägelåkra gärde, ger sig de överlevande ryttarna, 115 man fångna. Kungen lät spärra bron vid Emmenäs med en mindre styrka och fältstycken, därefter slog han in på skogsvägar för att genskjuta fienden söder om Högsby.

Då danskarna senare på brådskanke återtog från Vimmerby nalkades Högsby över Valåkra, påträffade de en av allmogen fälld bråte, som stängde vägen och skogsbrynet ned till en äng invid Emån. Genom ängen hade bönderna grävt en djup grav, täckt med stänger och torv, vari vattnet från ån släpptes in. När danskarna hejdades av skogen, drog de sig ned mot ån för att passera mellan denna och skogsbrynet. I brådskan och trängseln dränktes här många danskar och platsen kallas än i dag för Danska stäket. Ankommen till Högsby höll Rantzau den 18 juli ett krigsråd. På grund av proviantbrist stod soldaterna inte att övertalas att fatta posto vid Högsby. Alltså beslöts i krigsrådet att skansen skulle raseras och marschen omedelbart skulle fortsättas mot Ålem, dit livsmedelsfartyg från Västerвик väntades. Då Ålem nåddes var inga fartyg komna, varför återtåget fortsattes till Ryssby, dit proviant hämtades från Kalmar.

För att spärra det danska återtåget hade många soldater och bönder samlats för att bygga förskansningar av fällda träd mellan Högsby och Ålem. Under återtåget hade bönder med vapen uppåtdats för att passa på danskarna och höll till i bakhåll längs reträttvägen från Högsby. Huvudstyrkan kunde inte hejdas, men utsända budbärare, tross, efterliggare och strövande partier angreps av bönderna. Strax efter att danskarna hade lämnat Högsby anlände Gustav Adolf med sina trupper till trakten mellan Odensvi och Staby. Den svenske kungen avbröt förföljandet av danskarna vid Långemåla av flera skäl. Det var utsiktslöst att upphinna Rantzau förrän vid Kalmar, där han dels kunde påräkna stöd av befästningarna och dels att trakten

däråt var ödelagd och kunde inte föda trupperna. Kungen räknade också med att det skulle dröja åtskilliga veckor innan Rantzaus trupper åter blev operationsdugliga. De danska trupperna drabbades av hunger och sjukdomar, så att många hundra blev efter på vägen och ihjälslags av de förföljande svenskarna, förutom de hopar bönderna slog ner, och de som nådde Kalmar var så utmattade att de inget kunde uträtta på fyra veckor. Danskarnas förluster under det misslyckade fälttåget mot Jönköping uppgick till 1500 man.

Gustav Adolf förblev i Högsby några dagar och förberedde återmarschen till Jönköping genom att i Vetlanda låta upplägga proviant för 6000 man. Under marschen till Jönköping fick han besked om att den danske kungen Kristian var på väg mot staden. Den danske kungens marsch hade varit besvärlig på de smala vägarna, som ibland inte var bättre än ridvägar. På tio dagar hade han inte avverkat mer än sju mil, vilket säger mycket om det dåliga svenska vägnätet. Några grova belägringskanoner hade danskarna inte med sig, vilket svenska spejare kunde meddela den svenske kungen. När ståthållarna i staden fick reda på danskarnas snara ankomst tände de eld på staden, vilket synes vara en ren panikåtgärd. Ståthållarna förskansade sig därefter i slottet. Kung Kristian försökte att få kontakt med Rantzau men misslyckades. Han fick dock reda på att Rantzau dragit sig tillbaka till Kalmar. Den stora kniptångsrörelsen mellan kungen och Rantzau hade misslyckats. Den 26 juli insåg Kristian att spelet var förlorat och drog sig tillbaka till Danmark. Några dagar senare kom Gustav Adolf tillbaka till Jönköping.

Den danska flottan på 36 örlogsfartyg, vida överlägsen den svenska, hade den 13 augusti gått till sjöss. Ombord fanns kung Kristian och en stor invasionsstyrka, som utökades efter ett besök i Kalmar. Avsikten var att landstiga så nära Stockholm som möjligt och sedan ta staden. Den svenska flottan hade intagit en god försvarsställning i Kanholmsfjärden. När danskarna kom dit lättade den svenska flottan ankare och seglade in till Vaxholm, där de inrättade sig att försvara inloppet till Stockholm i skydd av fästningens kanoner.

I nästa nummer avslutar Anders Rotviker sin skildring av Kalmarkriget.

Nytt eller uppdaterat efter PLF-nytt nr 99

Datum	Församling	Kod	Födda	Vigda	Döda	Inflytt.	Utflytt. Husf.
20111104	Fliseryd	FLI		1940			
20111106	Frödinge	FRÖ			1900-1935 1937		
20111030	Hossmo	HOS		1792-1798 1898-1940			
20111016	Gullabo	GUL		1947-1969			
20111110	Gärdslösa	GÅL		1738-1955			
20111213	Hossmo	HOS			1898-1907		
20111222	Hälleberga	HÅL	1903-1907	1920-1931			
20111111	Högby	HÖY		1688-1940			
20111104	Högsby	HÖG		1940			
20111202	Högsrum	HÖM					1928
					1903-1905 1907-1908 1910-1913		
20111206	Kalmar stadsförs.	KST	1921-1823				
20111104	Kråksmåla	KRÅ		1940			
20111017	Locknevi	LOC			1900-1949		
20111104	Långemåla	LÅN		1940			
					1932 1935-1936 1938-1940		
20111214	Madesjö	MAD	1932-1940	1938-1940			
20111019	Mönsterås	MÖN	1940				
20111221	Norra Solberga	NSO			1901-1946		
20111215	Nye	NYE	1898-1940				
20111224	Oskarshamn	OSK					1930
20111215	Ringamåla	RIA	1883-1940	1883-1940			
20111222	Runsten	RUN					1930
20111222	Ryssby	RYS			1726-1746		
20111130	Vimmerby stadsförs.	VST			1900-1933		
					1693-1759 1774-1783 1785-1850 1860-1940	1693-1889 1891-1940	
20111115	Vissefjärda	VIS		1840 1937-1950			
20111209	Åby	ÅBY			1898-1900 1906-1914		
20111223	Ålem	ÅLE					1930
20111116	Ölmstad	ÖLM	1695-1940	1695-1940	1695-1940		

Antalet poster i vår databas är i dag 4 714 945

Årets Släktforskar dagar

Sveriges Släktforskarförbund och Föreningen DIS-Mitt kommer tillsammans att anordna Släktforskar dagarna den 24-26 augusti 2012 i Gävle.

Arrangemangset är årets stora händelse inom släktforskar rörelsen. Ett hundratal föreningar från hela

Norden kommer att visa upp sin verksamhet och antalet besökare rör sig mellan 5 000 och 10 000.

PLF kommer som vanligt att ställa upp med en egen monter. Vi kommer också att delta i olika konferenser och i riksmötet, sammanlagt med fem representanter.

Nya medlemmar i PLF

Nr	Namn	Postadress	Postnr	Postort	Telefonnr
2933	Arne Gustafsson	Flaten Sjöleden	570 81	JÄRNFORSÉN	0495-520 58
2934	Berthold Andersson	Södra Storgatan 17	590 80	SÖDRA VI	0492-202 66
2935	Ove Karlsson	Västra Tvetavägen 20	570 82	MÅLILLA	0495-221 84
2936	Leif Steinvall	Vrånganäs Nylund	570 81	JÄRNFORSÉN	0495-520 30
2937	Arne Kling	Storgatan 78	570 80	VIRSERUM	0495-316 22
2938	Elinor Berggren	Götavägen 42	187 63	TÄBY	08-756 81 77
2939	Yvonne Johansson	Storgatan 53	570 80	VIRSERUM	0495-305 04
2940	Ansa Gustafsson	Tålebo 525	384 91	BLOMSTERMÅLA	0499-209 94
2941	Ann-Charlotte Johansson	Ormestorp 14	577 91	HULTSFRED	0495-137 44
2942	Weinar Gunnarsson	Hantverksgatan 31 C Lgh 1103	572 57	OSKAR SHAMN	0491-129 11
2943	Erling Hilmersson	Sörvik, Enevägen 23	572 93	OSKAR SHAMN	0491-174 81
2944	Annika Svensson	Sandgatan 17	383 33	MÖNSTERÅS	0499-410 59
2945	Gudrun Ahlberg	Loarps gård 1279	268 75	TÅGARP	
2946	Irene Johansson	Tallvägen 15	572 56	OSKAR SHAMN	
2947	Marie Carlsson	Norrveda skogsväg 11	760 21	VÄTÖ	0176-23 48 04
2948	Carina Bark	Cypressvägen 50	182 48	ENEBYBERG	08-695 08 77
2949	Susanne Westin	Hästängegatan 38	462 41	VÄNERSBORG	
2950	Åke Rühling	Humlekärrshultsvägen 10	572 41	OSKAR SHAMN	0491-771 61
2951	Claes-Göran Falk	Helanders väg 3	572 50	OSKAR SHAMN	0491-819 55
2952	Jörgen Karlsson	Skogstuna Kvarngårdsmåla	570 91	KRISTDALA	0491-706 24
2953	Jan Ahlberg	Åspåsavägen 17	572 62	OSKAR SHAMN	0491-182 15
2955	Lena Thelin	Järnåldersringen 359	136 65	SÖDERBY	08-777 70 14
2956	Lars Norrby	Nynäsvägen 8	572 31	OSKAR SHAMN	08-777 70 14
2957	Hans Lindau	Varvsgatan 9	383 33	MÖNSTERÅS	0499-444 86
2958	Gunnar Göransson	Blygers väg 5	386 96	FÄRJESTADEN	0485-388 10
2959	Maini Langpohl	Vasaltvägen 39	269 93	BÅSTAD	0431-36 15 99
2960	Sven Norberg	Fighultsvägen 14	572 75	FIGEHOLM	0491-314 85
2961	Anders Eriksen	Arkitektvägen 27, Lgh 1001	572 61	OSKAR SHAMN	0491-161 45
2962	Lennart Kalderén	Målarstigen 6	144 33	RÖNNINGE	08-532 532 45
2963	Tobias Gustavsson	Aftonvägen 1	352 61	VÄXJÖ	
2964	Carita Lidén	Kammarviksvägen 9	572 40	OSKAR SHAMN	0491-199 84
2965	Nils Lindqvist	Per Lindeströms v.103,Lgh 1201	121 46	JOHANNESHÖV	
2966	Lennart Hellerkrans	Klarabergsvägen 22	572 41	OSKAR SHAMN	0491-844 90

33 nya medlemmar efter PLF-nytt nr 99

Antalet medlemmar är i dag 1 603

Välkommen till våra lokaler på Kyrkogårdsgatan 11

måndagar 17.00 – 20.00. Ansvariga:

16/1	Sam Blixt och Leif Rydström	5/3	Ulf Waltersson och Birgitta Dahleman
23/1	Ulf Waltersson och Birgitta Dahleman	12/3	B M Ekstrand och Ingvar Andersson
30/1	B M Ekstrand och Ingvar Andersson	19/3	Ingvar Andersson och Anders Rotviker
6/2	Sven-Åke Fogelqvist och Leif Rydström	26/3	Sven-Åke Fogelqvist och Leif Rydström
13/2	Ingvar Andersson och Anders Rotviker	2/4	Gunnar Håkansson och Ulf Waltersson
20/2	Gunnar Håkansson och Ulf Waltersson	16/4	Sam Blixt och Leif Rydström
27/2	Sam Blixt och Leif Rydström	23/4	Gunnar Håkansson och B M Ekstrand

Tisdagsgruppen

Tisdagsgruppen startar 24/1-12 kl. 13.00.

Onsdagsgruppen

Sam tar gärna emot flera medhjälpare.

Efterlysning

Hej!

Jag heter Thomas Julin och är medlem i Hudiksvalls släktforskarförening.

En del av mitt rotsystem finns i era trakter. Finns det en möjlighet att i ert informationsblad efterlysa någon person som har samma anfader som jag har. Självt har jag en hel del information att dela med mig av.

Har någon av er stött på någon av de här personerna i er släktforskning?

Fiskaren Karl Oskar Andersson född 1847 14 november i Kalmar. Han bodde i Backstugan, Sundsnäs, Nynäs.

Han och hans fruar fick 10 barn. Några försvann till sjöss eller flyttade till annan ort, men flera blev kvar i era trakter. Alla födda i Misterhult. Här kommer namnen på några:

Nancy Charlotta Nilsson, född Karlsson. Född 1878 den 4 augusti. Död 1967 den 30 juli. Hade vid dödstillfället adressen Misterhult 2:1 Hultgården.

Selda Serafia Svensson född 1896 den 22 december. Död den 30 december 1989. Hade då adressen Frid-hemsgatan 23 /Gustavsson/ 572 32 Oskarshamn.

Adolf Fredrik Karlsson född 1881 6 februari. Död 1955 den 2 mars. Hade då adressen Överhammra Bysamf. Brännö Figeholm.

Fiskaren och sjömanen Per Oskar Efraim Karlsson född 1887 5 januari. Död 1966 den 6 februari. Hade då adressen Sundsnäs Näs 1:2 Figeholm, samma adress som familjen haft sedan 1870. Hans barn:

Karl Efraim Persson född 1911 den 14 augusti. Död 1992 den 2 februari. hade då adressen Sundsnäs Näs, Figeholm

Sven Oskar Bertil Karlsson född 1914 6 februari. Död 1991 den 1 december ” ” ” ”

Nils Karlsson född 1922 den 30 december. Död 1996 den 7 december ” ” ” ”

Karl Oskar Anderssons morfar var min också farfars morfar.

Jag hoppas jag kan hjälpa någon av er med den information jag har om min/våra franske anfader. Givetvis hoppas jag att jag själv skall få någonting tillbaka.

Hälsningar

Thomas Julin

Skarmyravägen 51 820 65 Forsa

Tel 0650-23894

Brevfrågor på databasen sänds till
PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN

Tel. Arbetsstugan 0491-76 08 78

Telefontider till PLF-lokalen:
Tisdagar 13.⁰⁰ - 16.⁰⁰

Plusgironummer 40 09 38-7

Bankgironummer 386-0475

E-post: info@plfoskarshamn.se

Du kan också skicka dina frågor via vår hemsida, som du når med adressen **www.plfoskarshamn.se**.

Under rubriken internet-sökning hittar du vårt elektroniska formulär. Eller direkt med frankerat kuvert (2 x 6 kronor) till

PLF, Box 23, 572 21 Oskarshamn

Tel. 0491-76 08 78

Edith Carlsson, Kumlemar 304

380 53 FLISERYD Tel. 0491-930 14.

Kostnader för brevfrågor

Vi tar **40 kronor per svar** enligt det särskilda frågeformuläret eller för brev med max fem frågor.

Vi tar **80 kronor för samma tjänster** till icke medlemmar.

Sänd också med ett

frankerat svarskuvert (2 x 6.00 kr = frimärke)!

Avgifterna för svar på brevfrågor sändes in via plusgiro. OBS! Sänd ej kontanter tillsammans med sökblankett och brev.

Pengarna sänds via plusgiro. Meddela på talongen, vad pengarna är avsedda för. Det kan ibland uppstå missförstånd om detta.

**Nästa nummer av PLF-nytt
kommer ut den 11 april**

